

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2 Hordaland Fylke :
 Tilleggsspørsmålnr. Herad : Stord
 Emne : Transport av korn Bygdelag : Sørbydalen
 Oppskr. av : Karl Melhus Gard : Melhus
 (adresse) : Sagvåg G.nr. 60 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn : (ta også med alder, heimstad, yrke) :

SVAR

1 På Stord og Gyarnum i korn
 som Bremnes Tydnes Halvøy
 med fleire er markas lått
 nåka som høyre fortidi til.
 På husmanns plass å små bruk
 kunde det dei gå til so sint
 som 1908 - 10 forøvrig kan
 det vere like nyttig nokon tid
 her på trakterne, i kornveiførs
 å Olefars dagar før pålag
 100 - 120 år sidan var det
 meir beukt likereel, den
 var bidrøms tvistig hets
 pradeser um ute slottar
 mellom naboer, før det
 var utelånandes fellerbeite
 og teiga byte som rådde
 for eigedomsretten mellom
 grannar i dei dagar. Dei
 som ikkje hadde hest lagde
 høyet på bærabag å ber det
 heim på ryggen. Kå det
 blek an at der var vatn eller

Spá fórhest det i bát eller
 flat botna þreimar. Snarast
 laega en þangr eller læst
 beutket i fjell lundte strök
 so mulla blei höyet utfor
 i dei (Det veer inn til land)
 Med umsyn til ute-slottar
 og þrangt midlar og namn
 þá soveir þann eg dir ære
 þaleis stá dlyk lite til þeneste
 med. Skil þerre skriva litt
 om þorleis þrangsvæden þore
 ggek þá heimalæen til
 þerjir og þérkeplarsar eiloda.
 Her nemnest beril namn og om-
 gangs mætar eg þá þjenskap
 til, det þannu gír eg forbi.
 An det sam þannu var fortalt
 frá slekt til slekt frá eldgemde
 þider til þálag sin 40—50 ár
 síðar, þannu den ná menneske
 kraft vore so á sigja den einarfe
 þrek þraft þer umkring.
 Þáit gras vart enken þoren
 i þiren eklen þá þág eller
 þá 2 staurar frá þlassa den
 var þor vatt á breia á þórka
 höyet þá þlassan. staurarnu
 þaddole þapars millom þornu
 at den var þlass þor ein
 manni. so þer ein i þrean
 unde á gras þess i melom
 seg. Ofte var den spexikra
 þerema þá til ei þære

Det kallast då for (bærstang)
 Trillebæra (Triddelebæra) nyttast
 også den marken varso først det
 let seg. Dei allmiedeligste var
 laga av 2 fjøler som dannet
 raderne på sjøne kassen med
 gavlar mellom, såleis at jul
 åsen gjekk gjennom eit hål
 i tridefjøler i forreste enden
 og tilmitta til armene i den
 andre. Den var og i bruk
 liknande som bærstang med
 julåse i eine enden med
 oppstaaendes gavel eller
 grindel, som livde for at
 graset ikkje skulde dekke
 over julet. Hovudkjenna
 en av ny dato og brukst
 bæra på små bruk som
 ikke har hest. Her bruktest
 like til å hessa høyt fyrste
 år av 1900 årskiftet, å til
 og hessa ikkje føre. Her var
 ikkje hessa streng, dei brukte
 være å nallebære. Nallebære
 var fukke staurer med 6-7
 nallebær som var borte inn
 med passelig mellom rom
 så lagdest raderne opp
 så kunne dei graset opp
 Men det var stort set bære
 i måttingssikke (seka) ei
 høyt hessa var til å treffa på

Den tid. ⁴ Eg såg kerrya som
var laga på den måten at
dei sette allmindeleg kornstaur
i marka å batt kærerne
fast til dei med bjørkeris
som var vrel i stammen
å royrt runt ræa i stauren
slek at ræa (ræra) blei hulden
på plass på den måten.
Høyet var høgt og sku
i hus var det utelukkandes
bæratåg som bruktest for
hestens dagar og i samband
med, og i stor utstrekning
den dag i dag på mindre
bruk som her er mykje av
her med gjøtraktene
Høyet lagdest på tæget i
fengje der (hegeldla) hegeldla
sa me her. mange kalle det
(hovildla) var kalla me fram-
me. der det frie tæget var
kalla me bak. så lagdest
fyrst i fengje bak so der
var eit parse stykke fori
hegeldla for neste fengje men
ikkje so at ho ståtast medt
den første men at inden
gjek om ein annan litt oppå
den første fengja, så at fort
9 fengjer var det allmindeleg
i kær bæra, det vil segja
ca. 80 til 100 kg. Tæget holdes
over skulrene. Som oftast får

Bæreren hjelper til å reise seg
hjelpereen stod vanligst bak
men det kunne og han stod
foranom brakte i taret, men
der var og dei som førre
brakk å reise seg sjølv

Den første høyvogn her på
gården ^{hadd} ~~her~~ ~~lagde~~ jul (det
er almindeligvis endå færrest)
brakene bestod av ein ^{stykke} ~~stykke~~
tre kors som gjekk lika ut
til skoninga med endarne
so var dei fire ring stykke
felt inn mellom korsendarn
ne. å ikkje anna vare end
sentrum av krossen den
berging for aksling var
sett igjennom. Jula hadde
ca 18" diameter, på lag 3 m
lengste plan og ca. 18 m. dykker
Den samme størelsen brukas
fremdeles men større jul
med tre og brake i. Høyet
fengdest og lagdest på so
omlag 25 fenger, eller 300-
400 kg etter som trengit var
Sa lagdest tanga over den
var lika lang som høyvognen
å laga av 4" x 1½" plank med
treer reme på begge ender
av samme dimensjon, so
knyttet gjøres bage fast i
fremste remen på tanga

6

Den andre var bora inn ein
nabl, Når dei so lagde henga
på lasset breidest høge fram-
endpera og attover under vog-
na oppom nabben, so kraup
ein uppå lasset aftast ein
gut styvin å jompyra på banga
so strammer den andre kungst
inn nabben og gjorde fast
4 fulle vogn arbeidvogn
bærkast ikkje nemnendes
annet til vare bæringspær
og tyngre gjenstander
(Hjulslæde-langkjøre-høy
vogn) har samme betydning
navnet hjulslæde betegnende
sin opprindelse fra overgan-
gen fra slæde med meider
som var den første kjøredøring
som bruktest, å til hjul
som kom i bruk seinere.
til høykjøring bruktest
og høygrinet den var som
aftast laga av bremer
men det forekom og, at brene
ghelarne var bremer med
båg strakt i mellom på siderne
Siderne er hekket fast i gavlarne
med knokk so når dei bærer
en i løde hekket ut sida ut
og lasset veltest ut i stål
(Chefta) Men bruktest berre
ein hest for høyvogna her
i bygda å bygdarne
På det siste gjøring gjöra fast hegelola var
den 27. februar

Bamsen var ò er med i k y-
 onna, s vel som i dei andre
 onnene. Til sk mper st pper
 i k y larve breia bringa
 til herjar, om  k y-slepe-
 stein, ja k ybering og etter
 alder og sk rkye. Eg til d mes
   mange andre gutar i 11-12
  rsalderen som ikkje hadde
 systre, var ofte heime og
 k ka s rskilte opp, ja berol
 stolar og galv med, for at
 mor som var mykje over-
 are   arbeida fekk vera
 ute p  markifl den

3057

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING